

23.10.22

niedziela, godz. 19.00
Wrocław, katedra prawosławna
pw. Narodzenia Przenajświętszej Bogarodzicy

Ukraińska muzyka sakralna

Inauguracja sezonu Chóru NFM

Lionel Sow – dyrygent
Volodymyr Andruschak – bas-baryton
Violetta Wysocka-Marciniak – sopran
Aleksandra Michniewicz – mezzosopran
Joanna Rot – alt
Adam Cieślak – tenor
Chór NFM

Program:

Łesia Dyczko (ur. 1939)
Liturgia uroczysta [60']

Chór NFM, fot. Łukasz Rajchert

Koncert inaugurujący nowy sezon artystyczny Chóru NFM upłynie pod znakiem ukraińskiego śpiewu sakralnego. Wnętrza katedry prawosławnej pw. Narodzenia Przenajświętszej Bogarodzicy wypełnią brzmienia *Liturgii uroczystej* – dzieła urodzonej w Kijowie w 1939 roku kompozytorki Łesi Dyczko, cenionej szczególnie za swą twórczość chóralną. Muzyków poprowadzi dyrektor artystyczny zespołu – Lionel Sow.

„Bogactwo powiązań ze sztukami pięknymi, malowniczość brzmienia, prymat koloru i bogactwo palety dźwiękowej” – tymi słowami opisywano dzieła Łesi (Ludmiły) Wasyliwnej Dyczko, kompozytorki, pedagożki i animatorki życia kulturalnego. Obecnie jest ona jedną z czołowych twórczyń ukraińskiej muzyki współczesnej. Nie bez znaczenia pozostaje także fakt, że jako pierwsza ukraińska kompozytorka odważyła się sięgnąć do korzeni i zaczęła komponować muzykę cerkiewną po Rewolucji Październikowej. Artystka urodziła się 24 października 1939 roku w Kijowie. Tam też ukończyła Konserwatorium Państwowe im. Piotra Czajkowskiego, gdzie kształciła się w klasie kompozycji pod okiem Konstantyna Dankiewicza oraz Borysa Latoszyńskiego. Od 1994 roku pełni funkcję wykładowczyni na swojej *alma mater*. Na początku lat siedemdziesiątych została absolwentką studiów doktoranckich Instytutu Muzyczno-Pedagogicznego im. Gniesinych w Moskwie. Jej zainteresowania wykraczały wówczas poza sferę muzyki – jako wolna słuchaczka uczęszczała także na zajęcia związane z historią sztuki i teatru. Po raz pierwszy jako kompozytorkę doceniono ją podczas Wszechzwiązkowego Przeglądu Twórczości Młodych Kompozytorów w 1969 roku, a wkrótce otrzymała również nagrody im. Nikołaja Ostrowskiego (1970) i Tarasa Szewczenki (1989). Na korpus twórczości Dyczko składają się przede wszystkim kompozycje chóralne, ale znajdziemy w niej również oratoria, kantaty, opery, balety, symfonie i muzykę filmową. W swoich dziełach kontynuują tradycję ukraińskiej muzyki religijnej. Z jednej strony sięga po zdołbycze rodzimego folkloru, z drugiej zaś łączy je z nowoczesnym językiem brzmieniowym. Syntezy tych elementów dokonuje także w *Liturgii uroczystej*, która powstała u schyłku dwudziestego stulecia, a przeznaczona jest na solistów i chór mieszany a cappella. „W ostatnich latach większość kompozytorów rosyjskich, a przede wszystkim ukraińskich, zwróciła się w stronę muzyki cerkiewnej. A w tej dziedzinie największe talenty grupują się nie w Moskwie, nie w Petersburgu, tylko właśnie w Kijowie. Wielbiona przeze mnie Łesia Dyczko, bardzo nowoczesnie myślący Jewhen Stankowycz, Wiktor Stepurko, Hanna Hawrylec... To są znakomici twórcy” – mówił polski kompozytor Romuald Twardowski, podkreślając ogromne znaczenie spuścizny Dyczko.

Liturgia powstała we współpracy ze słynnym dyrygentem, założycielem i wieloletnim liderem Chóru Kijowskiego, Mykołą Hobdyczem. Mimo że kompozycja

powstała ponad dwadzieścia lat temu, nieustannie zachwyca oryginalnością środków, po które sięgnęła Dyczko. Partytura utworu czerpie z modernizmu, jednocześnie odwołując się do rozmaitych motywów folklorystycznych oraz dawnych tradycji muzyki kościelnej. Kanwą jego warstwy tekstowej stała się ukraińska *Liturgia św. Jana Chryzostoma*. Dzieło zakorzenione jest w muzyce cerkiewnej, nie brakuje w nim jednak reminiscencji tradycyjnych pieśni ukraińskich. Kompozytorka kontynuuje tym samym tradycję liturgii tworzonych przez ukraińskich kompozytorów: Mykołę Dyleckiego, Dymitra Bortniańskiego, Myrosława Skoryka czy wspomnianego Jewhena Stankowycza. Utwór składa się z dwudziestu ogniw, na gruncie których przeplatają się cechy jej indywidualnej techniki kompozytorskiej – elementy nawiązujące do folkloru, a także semantyczne traktowanie faktury dzieła. Dyczko stosuje bowiem barokowe figury retoryczne mające odzwierciedlać warstwę emocjonalną utworu. Oryginalnie przemyślana jest także sama struktura liturgii – artystka operuje segmentami o różnym stopniu intensyfikacji. Zestawia proste, surowe wręcz unisona z potężnym brzmieniem pełnego chóru. Odkrywa struktury gatunków muzyki dawnej, definiując je na nowo – przeplata melodie o zabarwieniu modalnym z nowoczesną harmoniką. Nadrzędną wartością *Liturgii uroczystej* jest jednak duchowość. Jak mówiła sama kompozytorka, „duchowość jest największym bogactwem człowieka, jego boską istotą (...). W liturgii możliwe jest wyrażenie największej prośby o zmiłowanie i ratunek dla naszych dusz, o zachowanie życia i duchowości”.

Marcelina Werner-Śliwowska

NFM.WROCLAW.PL

Organizator:

NFM – instytucja kultury miasta Wrocławia współprowadzona przez:

Wrocław miasto spotkań

